

Kornoelje

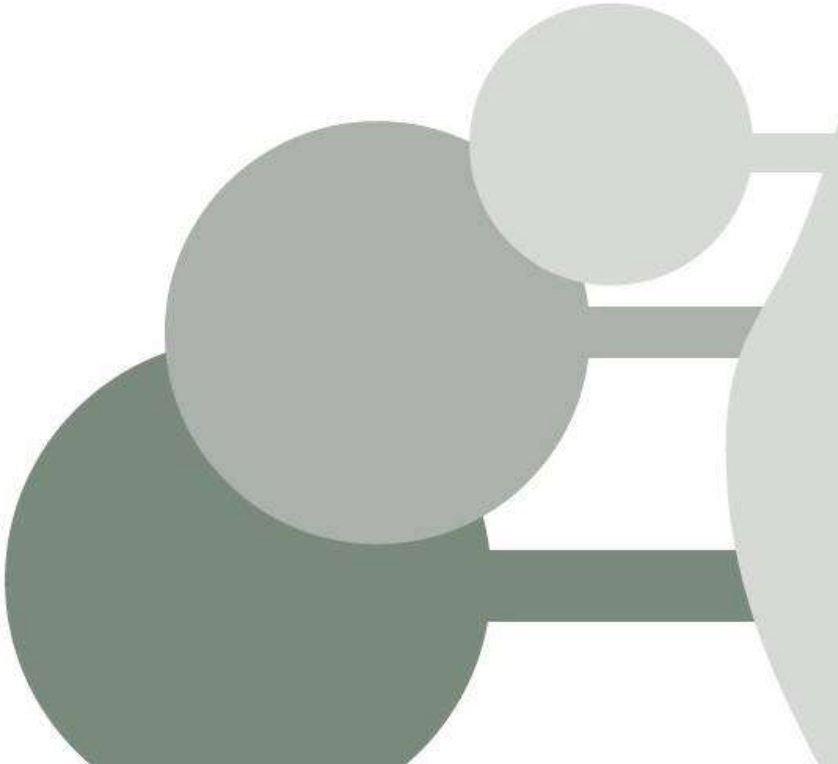
Voorjaar 2023 - Nummer 80

Paashaas op komst? Zie bijbehorende tekst op blz. 44.

Inhoud

Voorwoord Zichtbaar en onzichtbaar werk	3
Jaarverslag vogelwerkgroep '22	5
Nationale tuinvogeltelling	11
Zeijerwiek: zo mooi, zo dichtbij	13
Jakob Keun en zijn vogels	17
De houtsnip, een mysterieuze vogel	19
Hout uit bronzen speerpunten	21
Erik van Ommen	27
Werk aan de voedselweide	28
Werkgroep BROM (Bomen, Ruimtelijke Ordening en Milieu)	29
Uit de krant voorkomen dat vogels zich te pletter vliegen?	31
Onze veelzijdige paardenbloem	33
Wanderlust, een nieuwe serie schilderijen	35
Natuurwerkdag 2022	37
Activiteitenprogramma 2023	39
Jeugdactiviteiten	41
Colofon	43

hoveniersbedrijf

Sander Bosch bv

mobiel: (06) 51 31 64 62

postadres

Postbus 47

tel. (0592) 54 20 69

fax (0592) 54 43 24

9480 AA Vries

Assen

info@sander-bosch.nl

www.Sander-Bosch.nl

Ketellapperstraat 57

9403 VS Assen

Voorwoord

Er is zichtbaar en onzichtbaar werk. Beide zijn nodig om onze leefomgeving levend te houden.

Zichtbaar. Begin november is het normale onderhoud verricht aan 'ons' gebied ten westen van Vries, de Holten. Opschot-hout dat spontaan is gaan groeien, zonder dat het is aangeplant, wordt daarbij (z)onder meer verwijderd. De afknipte stammetjes worden bij op elkaar gelegd. Na verloop van tijd slinkt die berg stammetjes vanzelf. Naast het opschot vraagt ook de ontwikkeling van braamstruiken aandacht. De groei van de braam is ook een gevolg van teveel stikstof. Van tijd tot tijd met een bosmaaier de braamgroei frustreren, is heel goed. Het ven moeten we open houden.

Als er niets gedaan wordt dan wordt open gebied vanzelf bos. Stikstof speelt ons parten. Als het open moet blijven, moet je dus iets doen. Ieder jaar doen we een deel rond het ven. Dan blijft er ruimte voor allerlei leven, om te eten, te rusten, te nestelen.

Als je rondom het Holtveen wandelt, zie je duidelijk waar het afgelopen jaar gewerkt is en waar niet. Ruim 50 mensen hebben er voor gezorgd.

Dorpsbewoners, Scouting deed mee, ook een aantal vluchtelingen die zijn ondergebracht in het Wapen van Leiden, werkten mee. Allen dank daarvoor.

Niet (of minder) zichtbaar. Misschien is het je opgevallen dat de gemeente Tynaarlo een Voorontwerp-Omgevingsvisie Tynaarlo 2022-2040 heeft gepresenteerd. Een indrukwekkende beschouwing is het geworden. Over waar wij willen wonen, wat er nodig is om het leefbaar te houden, hoe de ruimte verdeeld moet worden over wonen/werken/natuur/ontspanning, en waar dan, etc. Daar willen we het gezamenlijk over eens worden, opdat we weten in welke richting we gaan werken.

De gemeente zoekt een klankbord in de samenleving voor die visie. Daar horen landbouworganisaties bij, de woningbouw, natuur- en milieuverenigingen, de winkeliers, etc. Ook wij voelen ons als onderdeel van de samenleving

aangesproken. Daarom zijn we aanwezig geweest bij de presentatie van het ontwerp van de visie, en hebben we deze bestudeerd en van enige opmerkingen voorzien. Wij weten dat ook IVN afdelingen Eelde/Paterswolde en Zuidlaren gereageerd hebben, en Natuur en Milieu Federatie Drenthe. Nu zijn ambtenaren en de politiek weer aan zet. We zouden graag sneller willen, maar democratie vergt tijd...

Peter Kwast, voorzitter

ONTLUIKEND GROEN

BLOEM & GROEN STYLING

Brinkstraat 3 - 9481 BJ Vries - Tel. 0592-543056

Bruidswerk
Rouwbloemwerk
Abonnementen
Potterie
Snijbloemen en planten

www.ontluikendgroen.nl

Jaarverslag Vogelwerkgroep Vries '22

Tekst Anne Hielke van der Meulen

Foto's Jakob Keun

Dit verslag bestaat uit een selectie van de uitgevoerde vogeltellingen en ook zijn er nog enkele vogelexcursies georganiseerd.

MAS (Meetnet Agrarische Soorten)

In het voorjaar werden 9 telpunten geteld in het agrarisch gebied tussen Vries, Zeijen, Donderen en Yde. Verheugend was het dat er in de broedperiode een tijdlang 2 Grutto's zaten in de Zeijer Maden langs de Hooijdijk. Helaas geen Wulp waargenomen. Wel een keer het roepje van een Tureluur gehoord, maar ik weet niet wat dat verder te betekenen heeft. Tijdens de laatste telronde werden er nog 2 Kwartels gehoord. De leukste overige waarneming betrof 2 vrij laag overvliegende Raven tussen Zeijen en Vries.

Putter

Selectie van soorten (mogelijke broedvogels): Kievit 9, Veldleeuwerik 7, Grutto 1, Tureluur 1, Graspieper 12, Gele Kwikstaart 13, Witte Kwikstaart 2, Boerenwaluw 10, Kwartel 2, Waterhoen 2, Wilde Eend 2, Kuifeend 4, Krakeend 3, Roodborsttapuit 7, Gekraagde Roodstaart 3, Geelgors 13, Kneu 4, Putter 1, Grasmus 15.

BMP De Holten (Broedvogel Monitoring Project)

Ondanks drukte is het toch weer gelukt om de tellingen door te laten gaan. Met als eindresultaat een totaal aantal van 347 territoria en 42 verschillende soorten met broedindicatie. Dat is vrij gemiddeld vergeleken met afgelopen jaren, maar als we inzoomen op de soorten, dan zijn er wel veranderingen te constateren.

De top-5 dit jaar bestaat uit Zwartkop (32), Roodborst (31), Merel (30), Tjiftjaf (29) en Winterkoning (28). Nieuwe maxima zijn er voor Boomkruiper (16), Heggenmus (12) en Gaai (6). De Gekraagde Roodstaart (7) heeft het maximum geëvenaard. We hebben zowaar een nieuwe soort, namelijk de Putter. Deze wordt elk jaar wel waargenomen, maar zodra de officiële broedperiode begint stokken gewoonlijk de waarnemingen.

Echt opvallend was het gebrek aan watervogels op het Holtveen. Wel een Dodaars en wat ganzen. Ook nog een Wilde Eend, maar jonge eenden heb ik niet gezien. Geen Kuifeend dit jaar, dat is slechts 1 maal eerder gebeurd (2006). Ik vraag me af of er teveel verstoring is, nu er aan de oostflank talloze paden tot aan het water bij zijn gekomen.

Holenduif

De Fitis (7) heeft het slecht gedaan en heeft daarmee het minimum geëvenaard. Het lijkt er nu op dat Staartmees en Goudhaan echt uit het gebied zijn verdwenen. Daar staat tegenover dat we na jaren weer eens Koekoek (1) en Holenduif (2) in het gebied hebben. Niet dat ik denk dat deze echt waren verdwenen.

Ook gemiste soorten van vorig jaar zoals Goudvink (2), Appelvink (1) en Bosuil (1) zitten er dit jaar gewoon weer bij. De Bosuil maakte dankbaar gebruik van een geplaatste nestkast. Voor het 3e jaar op rij hebben we een territorium Kleine Bonte Specht.

Leuke overige waarnemingen waren onder meer een Fluiters (waarneming was te vroeg), een Witgatje en 2 Beflijsters (trekvoegels).

Het volledige overzicht is te downloaden op:

<https://www.ivn.nl/afdeling/vries/over-vries/werkgroepen/vogels/vogeltellingen/>

MUS (Meetnet Urbane Soorten)

In het voorjaar werden 11 telpunten in de bebouwde kom van Vries geteld. Dit keer heb ik simpelweg de aantallen van de 3 telrondes bij elkaar opgeteld. En kwam hierbij tot 42 verschillende soorten. De meest opmerkelijke waarneming was een Oeverloper aan het Esveen (zonder twijfel een trekvogel). Ook opvallend is hoe weinig eenden er zitten op de telpunten. Het hoge aantal Brandganzen komt doordat deze aan het eind van het broedseizoen samscholen aan het Esveen.

Oeverloper

Totalen aan individuen (in aflopende volgorde): Merel 91, Spreeuw 63, Huismus 54, Houtduif 49, Brandgans 45, Koolmees 38, Pimpelmees 32, Roodborst 29, Zwartkop 23, Ekster 22, Winterkoning 18, Tjiftjaf 16, Turkse Tortel 15, Vink 13, Zwarte Kraai 13, Kauw 12, Grote Bonte Specht 12, Ringmus 10, Scholekster 10, Ooievaar 9, Gaai 8, Zanglijster 8, Heggenmus 7, Groenling 7, Gierzwaluw 6, Waterhoen 6, Boomkruiper 4, Groene Specht 4, Witte Kwikstaart 4, Bonte Vliegenvanger 3, Boerenzwaluw 3, Boomklever 2, Canadese Gans 2, Nijlgans 2, Blauwe Reiger 2, Wilde Eend 1, Grauwe Gans 1, Braamsluiper 1, Goudvink 1, Appelvink 1, Putter 1, Oeverloper 1.

Huiszwaluwen atlasblok 12-34 (Oudemolen e.o.)

Werden er in 2021 slechts 70 nesten geteld, 2022 was nog een stuk slechter met nog maar 39 nesten. Belangrijkste oorzaak was dat op de locatie Heidenheim de nesten waren verwijderd (deze locatie was jarenlang goed voor ca. 20-30 nesten).

De resterende nesten zitten nu vooral nog in de omgeving van Oudemolen en in mindere mate Kleuvingsveld.

Vogelexcursies

> 9 februari: *Tusschenwater e.o. (deelnemers 4)*

Het weer viel zwaar tegen met regen en harde wind. Wel nog een Blauwe Kiekendief, een vroeg zingende Veldleeuwerik en Watersnippen. Maar vooral veel eenden en ganzen.

> 9 juni: *Gasterse Duinen (deelnemers 3)*

Een fraai gebied in het stroomdallandschap van de Drentsche Aa. De aanwezigheid van Grauwe Klauwier is in de broedtijd vrijwel verzekerd en die liet ons niet in de steek. We zagen een mannetje (die niet bepaald grijs is) een tijd in talloze struiken zitten. Ook heel aardig is dat Veldleeuweriken en Boomleeuweriken hier in hetzelfde gebied zitten. Verder hoorden we nog de donkere roep van een Raaf. En veel meer zangvogels, zoals Gekraagde Roodstaart, Roodborsttapuit, Kneu en Koekoek, maar vooral veel Boompiepers.

> 14 september: *Drentsche Aa bij Kampsheide (deelnemers 4)*

Een excursie geïnspireerd door www.waarneming.nl. Tussen Balloo en Assen was namelijk de Graszanger

gespot. Dit is een zuidelijke soort, die binnen Nederland alleen structureel in Zeeland voorkomt. Eenmaal aangekomen hoorden we er al snel een zingen/roepen (melodie zit er overigens niet in). Na enige tijd zagen we de Graszanger ook nog opvliegen, het waren er zelfs 2. Missie geslaagd dus. Echt goed zien zat er overigens niet in, want ze doken steeds snel weer weg in de

Grauwe klauwier man (boven) en vrouw (onder)

grasachtige begroeiing. Verder soorten zoals Boomklever, Fazant, Putter en Staartmees en op de terugweg over het fraaie Kampsheide onder meer 2 Dodaarsjes.

Bijzondere vogels in Drenthe

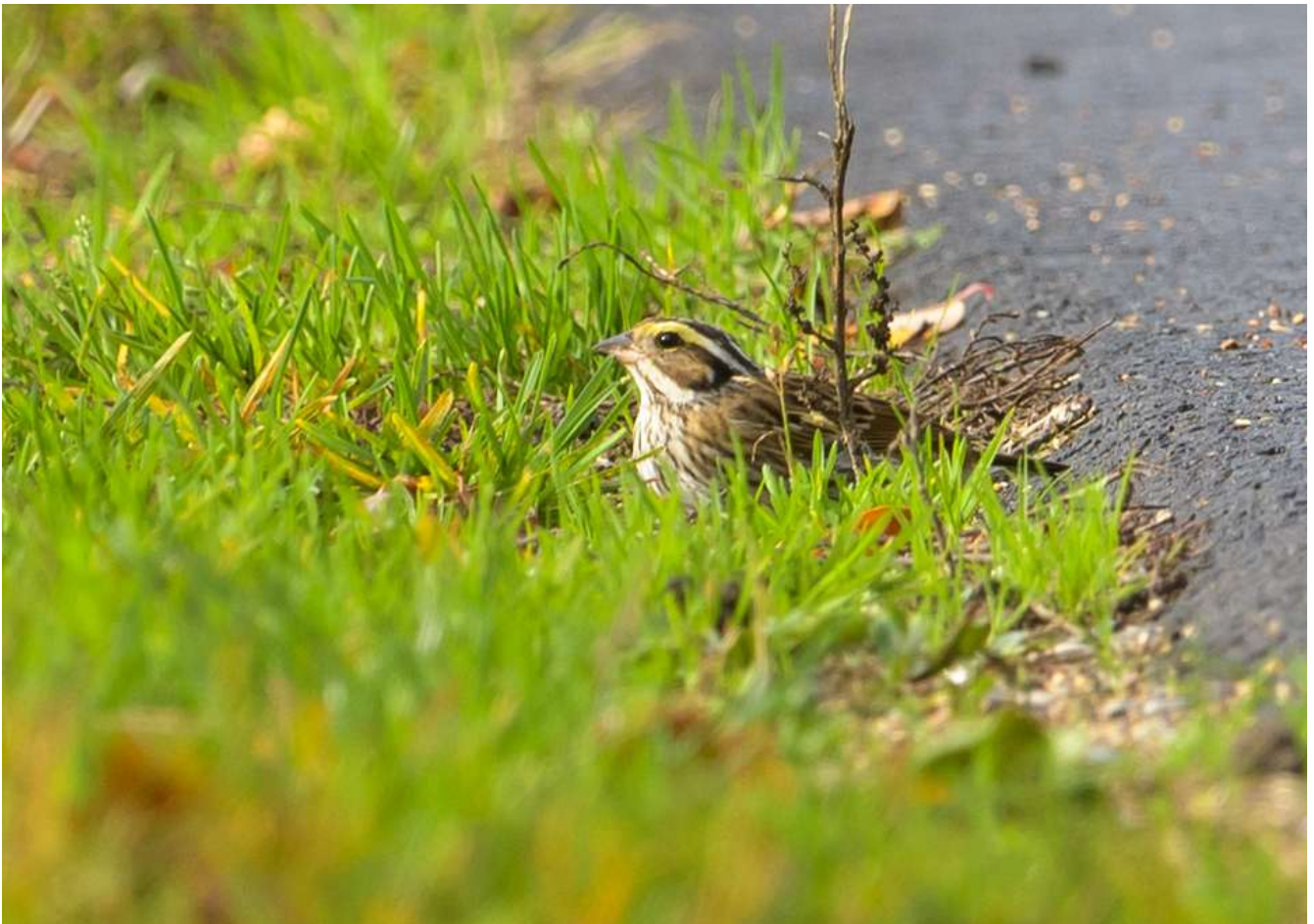

Zwarte ibis

In de nieuwsbrief van de Werkgroep Avifauna Drenthe van november 2022 staat weer een overzicht met vele bijzondere waarnemingen van afgelopen jaar in Drenthe. Hierbij een greep uit dat overzicht, met de focus op Noord-Drenthe. Bizar was de waarneming van een overvliegende Grote Jager (zeevogel) over de Onlanden op 6 januari. Op 14 februari zat er een Parelduiker in het Tusschenwater. In maart werd de 1e Bastaardarend voor Drenthe gezien, namelijk in het Fochteloërveen. In april/mei werd er voor het eerst in Drenthe een Dwergaalscholver waargenomen (Dwingelderveld en Bargerveen). In het Tusschenwater broedden maar liefst 12 paartjes Steltkluten. Van 24 april t/m 15 mei zat daar ook een Amerikaanse Wintertaling en op 15 en 16 mei ook nog een Strandplevier (voor Drenthe heel bijzonder). In de Onlanden werd op 15 en 16 mei een Kleine Geelpootruiter gezien en op 16 augustus een Poelruiter. Op diverse plekken in Drenthe werden Cetti's Zangers en Grote Karekieten

waargenomen, waarvan laatstgenoemde langdurig in Diependal. Van 5 juni t/m 3 juli werd er een Krekelzanger waargenomen langs het Zeegserloopje. De Zwarte Ibis werd onder meer gezien in de Onlanden en in het Tusschenwater. Na 17 jaar werd er in Drenthe weer eens een Graszanger waargenomen, namelijk van 8 t/m 15 september nabij het Deurzerdiep. Van 21 t/m 25 oktober werd er een Geelbrauwgors waargenomen nabij Bunnerveen (2e waarneming ooit in Nederland). Deze vogel was onderweg van Oost-Siberië naar China ietwat uit de richting geraakt en haalde daarmee ook nog het NOS-journaal. Op 29 oktober vloog er een Vale Gierzwaluw over Tynaarlo (1e waarneming voor Drenthe). Vanaf oktober doorlopend tot in het volgende jaar werden er Grote Kruisbekken gezien in met name het Drents-Friese Wold (maximum 27).

Het volledige artikel is te vinden op de website van www.avifaunadrenthe.nl.

Geelbrauwgors

Nationale tuinvogeltelling 2023

In het weekend van 27, 28 en 29 januari vond weer de jaarlijkse tuinvogeltelling van de Vogelbescherming plaats. Mensen wordt gevraagd in dat weekend één keer gedurende 30 minuten de vogels in hun tuin te tellen. Het doel van deze vogeltelling is om inzicht te krijgen in de aantallen: welke soorten nemen af, welke soorten nemen toe. Ook de plaats of regio waar is geteld biedt inzicht in de vogelstand.

In Nederland deden zo'n 140.000 mensen mee, zij telden samen ruim 2.000.000 vogels. In de landelijke top-3 staat opnieuw de huismus op de eerste plaats, gevolgd door de koolmees en de pimpelmees.

In de gemeente Tynaarlo waren 507 tellers actief en zijn er 8.539 vogels geteld. In Vries 70 tellers met 1.156 vogels en met dezelfde top-3. Ook in de afzonderlijke dorpen rondom Vries werd de huismus het meest geteld en ook daar de koolmees en de pimpelmees op respectievelijk plaats 2 en 3. Behalve in Donderen en in De Punt: daar zijn meer merels geteld dan pimpelmezen.

Landelijke resultaten

1. Huismus	412.509	6. Kauw	126.821
2. Koolmees	258.553	7. Turkse tortel	91.663
3. Pimpelmees	168.973	8. Ekster	87.956
4. Merel	149.420	9. Houtduif	87.249
5. Vink	128.976	10. Roodborst	83.385

Bovengenoemde top-10 is sinds de tuinvogeltelling voor het eerst werd gehouden (2001), nauwelijks veranderd. Wel is de rangorde op de huidige top-3 na, erg wisselend geweest. De enige vogel die helemaal verdwenen is uit de ranglijst is de spreeuw: in 2001 nog op de derde plaats en nu helemaal verdwenen uit de top-10. Vanaf 2021 zien we de ekster in de top-10 verschijnen.

Bron: Vogelbescherming Nederland

SLAGER ZIELSTRA

MEER DAN VLEES

Nieuwe Rijksweg 13
9481 AN Vries
0592542298

gzielstra@gmail.com
www.slagerzielstra.nl

WINNAAR DROGE
WORSTEN TEST 2012
DVHN

De fairtrade cadeauwinkel

wereldwinkel

Voor heel veel leuke kunstnijverheid

Koffie , thee en verschillende soorten curry's

Tony Choclonely, andere chocola en nog veel meer

Westerstraat 9a
9481 CA Vries
tel: 0657682869

Zeijerwiek: zo mooi, zo dichtbij

*Tekst Ina Maring
Foto's Dick Koelewijn*

Op zondag 22 januari jl. vond de jaarlijkse Nieuwjaars- of snertwandeling plaats. Deze keer stond een excursie naar de Zeijerwiek op het programma. Onder leiding van gids Hetty Regeer maakten de aanwezige IVN-leden kennis met de geschiedenis, de ontwikkelingen en de status van dit mooie natuurgebied.

Start

Over de start van de ontwikkelingen staat een prachtig verhaal op de website van de Zeijerwiek: hoe een nieuwe inwoner van

Zeijen in gesprek raakt met de dorpskapper en later met een buurtbewoner over de mislukte poging om een gebied bij Zeijen, waar de wiek zich bevindt, te herstellen. Toevallig is deze nieuwe bewoner visserijdeskundige en werkzaam bij het toenmalige Ministerie van Landbouw en Visserij en zijn naam is At de Groot. At is geïnteresseerd en onderzoekt de mogelijkheden tot herstel. Zijn conclusie is dat herstel mogelijk is en dat de wiek zelf goed viswater kan worden. Ook geeft hij subsidiemogelijkheden aan. Er wordt een werkgroep samengesteld uit toenmalige leden van de Belangenvereniging Schoolkring Zeijen. Het is 1983.

Stichting

Vanaf dat moment tot heden is er een grote groep inwoners betrokken bij het herstel van de wiek en de omringende gebieden. Onze gids Hetty vertelt dat de mensen zich verbonden voelen met de Zeijerwiek en dat de werkzaamheden plaatsvinden in goede harmonie met zowel de landeigenaren rond de Zeijerwiek als met de professionele organisaties.

Er worden door de jaren heen verschillende herstelplannen geschreven, subsidiemogelijkheden worden aangeboord, er wordt samengewerkt met Staatsbosbeheer en er wordt heel hard gewerkt door de vele vrijwilligers. Voor de samenwerking met Staatsbosbeheer moest de status van de werkgroep veranderen in een stichting. De Stichting Zeijerwiek e.o. heeft van de Belastingdienst de ANBI-status toegekend gekregen. Dat betekent dat de

stichting is aangemerkt als Goede-Doelen-Organisatie.

Groot gebied

Herstel aan de Zeijerwiek is gelijk aan natuurherstel. De wiek zelf, die ooit als trekvaart diende om

het achterland te bevoorraden, vormt het uitgangspunt voor een veel groter gebied er omheen. Door verschillende wandelroutes te volgen kun je kennismaken met dit gebied. Omwille van de tijd wordt bij onze snertwandeling gekozen voor de Veentjesroute. Een deel van deze wandeling gaat over het naastgelegen landgoed; de eigenaar vertelt waarom hij het belangrijk vindt mee te werken aan de natuurontwikkeling in de Zeijerwiek e.o.

Het grootste deel van deze wandeling gaat langs de wiek. Hetty vertelt dat het oeverbeheer belangrijk is, de dijken zijn kwetsbaar. Ook zien we houtsingels op enkele meters afstand van het water, waar eveneens zorgvuldig beheer noodzakelijk is. Het gebied kent hoogteverschillen en dat heeft gevolgen voor de waterstand.

Duidelijk is dat gebiedsbeheer ook ecologische gevolgen heeft. Nieuwe planten- en diersoorten hebben hun weg gevonden naar het gebied. Door de goede kwaliteit van het water is het een plek waar otters voorkomen. Ook de ijsvogel is een veel geziene gast. Maar ook kleine orchideeën zijn hier in het voorjaar en de zomer te vinden.

Monitor

Flora en fauna zijn in kaart gebracht en er worden structureel gemonitord. In de resultaten is te zien hoeveel soorten en welke soorten er in welk jaar te vinden zijn. Uit de monitor blijkt dat het aantal vogelsoorten door de jaren heen redelijk constant blijft, dat de diversiteit wat betreft insecten, vlinders en andere soorten per teljaar wisselend is, en dat elk jaar nieuwe soorten worden ontdekt. Eén van de doelstellingen van de stichting is: biodiversiteit behouden en waar mogelijk vergroten. De monitor geeft een prachtig inzicht in het behalen van deze doelstelling.

Het gebied rond de Zeijerwiek heeft menig deelnemer aan de wandeling verrast: de omvang en de schoonheid van het gebied, de samenwerking tussen zoveel partijen, de gestage vooruitgang in historisch, cultureel en ecologisch herstel. Het is zeker de moeite waard om in het voorjaar of zomer nog eens terug te gaan naar de Zeijerwiek: zo mooi, zo dichtbij.

Alles onder 1 dak

Voorheen Formido

KlusWijs Voordelige bouwmarkt • Uitgebreid assortiment • Verfspecialist
KW Wonen Deuren • Zonwering • Vloeren • Raamdecoratie • Woonaccessoires
Kastvisie Inbouwkasten • Schuifdeuren voor kasten • Maatwerkmeubelen

KlusWijs Tynaarlo Onlandweg 5 • 9482 TC Tynaarlo • 0592 - 541 714 • www.kluswijs.nl

✓akkundig ✓ertrouwd ✓oordelig

Jakob Keun en zijn vogels

interview Heim Meijerink

Hij levert voor iedere aflevering van onze Kornoelje een serie foto's van vogels, vooral bij de verslagen van de Vogelcommissie. En welke variëteit aan obscure vogels we ook wensen, hij stuurt ze per omgaande. Wie is die Jakob Keun uit Donderen?

Vriezenaar

Jakob is geboren en getogen in Vries. Hij woont met zijn vrouw Lucie in Donderen. Hun kinderen en kleinkinderen wonen allemaal in de buurt, dus er is voldoende aanloop. Hij is gepensioneerd gemeenteambtenaar.

“Ik ben gek van de natuur, ik ging al met zijn vader mee die jachtopziener was in dit gebied.”

Postduiven

Jakob Keun was landelijk bekend als duivenmelker. Van jongs af aan deed hij succesvol mee aan wedstrijden, aanvankelijk in combinatie met zijn broer. Toen hij later voor zichzelf begon raakte hij gespecialiseerd in wedvluchten van grote afstanden. Niet iedere postduif is daar geschikt voor, maar Jakob slaagde erin om voor die wedvluchten topduiven te kweken. Hij won bijvoorbeeld de eerste prijs nationaal van een vlucht vanaf Sint Vincent, dat is de klassieker van de postduivensport (Zuid-Frankrijk, 1200 kilometer). “Door fysieke ongemakken moest ik in 2012 stoppen met de duiven, en vanaf dat moment werd ik vogeltjesfotograaf. Een prachtige hobby, ik ben er net zo bezeten mee bezig als met die duiven.”

Fotograaf

“Dat fotograferen heb ik mezelf eigenlijk geleerd. Ik kreeg wat instructies van een neef, ik had toen een uiterst eenvoudig toestelletje. Later heb ik meer hulp en adviezen gekregen en met de toestellen die ik nu heb, gaat het prima. Ik kan geen lange stukken lopen en door de bosjes struinen, ik werk dus voornamelijk uit of

vanaf de auto.” Jakob fotografeert vooral in Noord-Drenthe, bijna dagelijks trekt hij eropuit. Het gaat hem niet om fraaie natuuroptnamen. “Natuurlijk schiet ik ook wel eens een mooi plaatje, maar daar ben ik niet op uit. Ik ben vogelfotograaf, ik wil dat het vogeltje er mooi en vooral scherp op staat.”

In de tien jaar dat hij er nu mee bezig is, heeft Jakob Keun wel zo ongeveer alle gangbare vogels in Nederland vastgelegd. “Ik denk het wel, ja. Maar als dan zo’n zeldzame Graszanger opduikt, zoals onlangs, en je moet er kruipdoor sluipdoor een opname van zien te maken, dat red ik niet.” Het is voor hem vooral genieten. “Ah, ze zijn zo mooi. Zo’n Spotvogel was een van mijn eerste foto’s, of zo’n kwetsbare Klapekster, prachtig!”

De houtsnip, een mysterieuze vogel

Tekst en illustraties Paul van der Veur

De houtsnip is perfect gecamoufleerd waardoor hij nauwelijks opvalt tussen gevallen bladeren. Bij gevaar rekent de vogel, tot het laatst toe, op zijn camouflage en drukt zich tegen de grond. Als je er als wandelaar bijna op trapt, vliegt hij op, je met schrik achterlatend. De houtsnip is ongeveer zo groot als een duif, met een bijzonder lange snavel waarmee hij regenwormen uit de grond vangt. Aan de grote ogen kun je zien dat het een nachtdier is. Met een beetje geluk ben je getuige van de balts waarbij hij knorrende en sissende geluiden maakt.

Helaas vliegen ze tijdens de najaarstrek vaak tegen muren en ramen op en worden dan klant in de dierenopvang. Ooit zag ik er een in de duinen van Terschelling tijdens de kerstvakantie.

In een van mijn schetsboeken vond ik een tekening van een houtsnip. Een leerling van mijn school had die vogel tijdens de biologieles meegebracht. De houtsnip bleek niet te kunnen vliegen. Ik nam hem mee naar huis in een doos en voerde hem/haar met regenwormen. Helaas was hij de volgende dag dood.

Van Sinterklaas kreeg ik het interessante boek uit de mooie vogelserie van uitgeverij Atlas Contact: “De houtsnip” van de schrijver Erwin Kompanje. Erwin werkt als klinisch ethicus en medisch filosoof in het Erasmus Medisch Centrum. Daarnaast is hij vooral wetenschappelijk geïnteresseerd in vogels en actief als vrijwilliger bij het natuurhistorisch museum in Rotterdam.

Ontelbare dode vogels en zoogdieren worden door hem vakkundig geprepareerd. De geprepareerde vogelhuiden worden goed bewaard en beheerd. Arsenicum werd vroeger gebruikt bij het marineren van huiden. Tegenwoordig gelukkig niet meer. Erwin noemt zichzelf: “museumornitholoog” maar ook wetenschappelijk

onderzoeker van vogels. Verder is hij een expert in het determineren van zogenoemde “roadpizzas”, door verkeer platgereden dieren. Elk najaar vindt hij in en rond het centrum van Rotterdam dode houtsnippen. Houtsnippen vliegen in de trektijd in de nacht. Doortrekkende houtsnippen worden door de vele lichten in de stad aangetrokken. Door het lezen van dit boek raakte ik steeds meer gefascineerd door deze mysterieuze vogelsoort en maakte deze aquarel. Boeken van kunstenaars die doen aan “wildlife painting”, zijn daarbij een handig hulpmiddel.

Hout uit bronzen speerpunten

Nicolien Bottema

Af en toe komt Stijn Arnoldussen, bronstijdspecialist bij het Groningen Instituut voor Archeologie, bij me langs met wat onooglijke en soms minuscule stukjes hout met de vraag of ik kan achterhalen van welke houtsoort ze afkomstig zijn. Dat vind ik leuk, maar het jaagt me ook de stuipen op het lijf.

Leuk, omdat ze zijn gepeuterd uit 3000 tot 4000 jaar oude bronzen speerpunten die op verschillende plekken in Nederland zijn gevonden met metaaldetectoren. Stijn probeert het voor elkaar te krijgen dat ze bij hem worden gebracht voordat ze zijn schoongemaakt, omdat je er dan van alles wat over te weten kan komen. De samenstelling van het brons bijvoorbeeld, wat mogelijk iets kan zeggen over de herkomst van het metaal. Zit er nog aarde aan, dan kan stuifmeelanalyse je vertellen hoe de wereld er uitzag in de gebruikperiode en als er nog hout in zit kan dat worden gedateerd, waardoor je weet wanneer de speer gebruikt is. Dat hout is namelijk het topje van de steel die duizenden jaren geleden in de hand is gehouden door de jager of krijger die er mogelijk zijn leven mee redde.

Waarom jagen de stukjes hout van Stijn me toch de stuipen op het lijf? Omdat ze eigenlijk onhandelbaar zijn. Heel klein soms, maar vooral omdat ze droog zijn. Archeologisch hout heeft lang onder de grond gezeten en is gedeeltelijk verteerd. Als het uitdroogt vervormt het, gaat kronkelen en de structuur is niet meer te zien. Soms is hout in een speerpunt alleen bewaard doordat koperdeeltjes uit het metaal zich aan de cellen van het hout hebben gehecht. Dat hoge metaalgehalte ging waarschijnlijk organische afbraak tegen en zo kon het hout er na al die eeuwen nog zijn. Om een houtsoort te kunnen bepalen snij je namelijk heel dunne plakjes (coupes) van drie vlakken: dwars (kops of transversaal) en twee overlangse vlakken: één door het middenvlak, evenwijdig aan de stralen (kwartiers of radiaal) en één aan de zijkant, dwars op de stralen (spiegel of tangential). Deze coupes worden in wat water op een objectglasje gelegd, met een dekglasje afgedekt en onder een lichtmicroscop bij verschillende vergrotingen bekeken. Uit de combinatie van de structuren van die drie vlakken kun je de houtsoort meestal tot op het geslacht bepalen en soms tot op de soort,

maar dan moet de originele structuur wel te zien zijn en dat is vaak niet het geval bij dat uitgedroogde hout, dat vaak ook extra moeilijk snijden is omdat het metaal heeft opgenomen uit de speerpunt. Om de houtstukjes zo veel mogelijk heel te houden bekijk ik ze eerst met een opvallend licht microscoop. Je kijkt er dan bovenop en niet er doorheen. Het ziet er vaak heel interessant uit, maar wijs word ik er meestal niet uit. Ik moet dus toch gaan snijden. Alleen lukt dat niet met dat uitgedroogde, door koperinclusies groen uitgeslagen hout en bovendien krijg je geen duidelijke vlakken door dat gekronkel.

Maarik heb er iets op gevonden: als je zo'n stukje een tijdje in water kookt wordt het weer zacht en ontkronkelt het zich een beetje. Nog steeds een heel gedoe om dunne plakjes te krijgen - vooral dwars - want het is erg kwetsbaar.

fig 1: Speerpunt uit Hilversum (Foto Niels Kampert, Gooi- en Eemlander, 2020)

Heb je wel coupes dan nog zie je weinig duidelijke structuren. Als je geluk hebt, kun je het met een enkel specifiek kenmerk doen, zoals bij de eerste bronzen speerpunt waarvan ik hout te zien kreeg. Deze werd met een metaaldetector gevonden in de omgeving van Hilversum (fig. 1), waar ik toevallig net had gewandeld met dochter, schoon- en kleinzoon in een bos met bronstijd grafheuvels. De speerpunt was van een algemeen typen dat over honderden jaren nauwelijks veranderd was. Daardoor kon uit de vorm niet worden afgeleid hoe oud de speerpunt was, maar gelukkig zat er nog wat hout in de schacht (fig. 2 links). Een stukje daarvan kon worden gedateerd,

fig 2: Hout van de steel (links); Laddervormige vatopeningen (rechts)

waaruit bleek dat de speer in de late bronstijd (1200-950 v.Chr.) was gebruikt, dus ca 3000 jaar geleden. Een ander stukje van het hout kon ik determineren als hazelaar (*Corylus avellana*) op grond van één microscopisch kenmerk, de typische laddervormige vatopeningen van hazelaar met ver uit elkaar staande sporten (fig. 2 rechts).

Hazelaar is niet zo'n gekke keus, het groeit meestal wel in de buurt, maakt handzame rechte stammetjes, vooral na knotten als opslag en de soort werd daarom tot in de Vroege Middeleeuwen voor speer- en lansstelen gebruikt. Deze speerpunt had oorspronkelijk maar één pingat om de steel vast te zetten. Dat was bij gebruik uitgescheurd, waarna hogerop een nieuw pingat was geslagen met zoveel kracht dat het ook door de tegenoverliggende kant was gegaan. De laatste steel was dus vastgezet met een pin door die twee gaten. Leuk detail bij deze speerpunt is dat je kunt zien dat er toen al over lange afstanden gehandeld werd, want het koper kwam waarschijnlijk uit de Oostelijke Alpen. Brons is een legering van koper en tin en dikwijls zitten er sporen in van andere metalen zoals lood, nikkel en arseen, die iets over de herkomst kunnen zeggen. Tin kwam uit tinmijnen in Spanje of Engeland en koper kon in Engeland en op verschillende plekken van Europa worden gewonnen. Het koper uit de Alpen werd waarschijnlijk als koperbaar verhandeld en lokaal met eveneens geïmporteerd tin gemengd en als legering in een gietmal gegoten.

De tweede speerpunt met hout, ook uit 2020, was van een bijzonder type (fig. 3), namelijk een Tréboul speerpunt⁴. Dat type heeft een grappige verspreiding, want naast een stuk of wat in Oost-Nederland zijn ze voornamelijk gevonden nabij Tréboul in Bretagne, vlak bij dat dorpje dat later nog altijd weerstand bood tegen de Romeinen. Alsof de voorouders van Asterix en Obelix met speren en al waren verkast naar Nederland.

Fig 3: Tréboul speerpunt uit Goor

Deze speerpunt is met een metaaldetector gevonden in de buurt van Goor (Overijssel) 25 cm diep in laag, nat terrein. Het hout werd door Gert van Oortmerssen uit de schacht van de speerpunt gepeuterd (fig. 4A en 4B) en aan een klein stukje werd de ouderdom bepaald. Hier kwam een leeftijd uit van 1600-1450 v.Chr., vroeg in de midden bronstijd, 400 tot 500 jaar ouder dus dan de speerpunt uit Hilversum.

Van een ander stukje hout van ca 5 cm kon ik na koken met moeite een dwarse coupe snijden waar nog iets aan te zien was, namelijk een ring van tamelijk grote vaten aan het begin van de jaarring (Fig. 4C). In combinatie met de 2-3 cel brede houtstralen die ook te zien waren (Fig. 4D), wijst dat op es (*Fraxinus excelsior*)⁵.

Fig 4a: Tréboul, hout in de schacht van de speerpunt

Fig 4b: Stukjes hout uit de Tréboul speerpunt

Fig 4c: Tréboul steel, ringporig en 2-3-rijige houtstralen

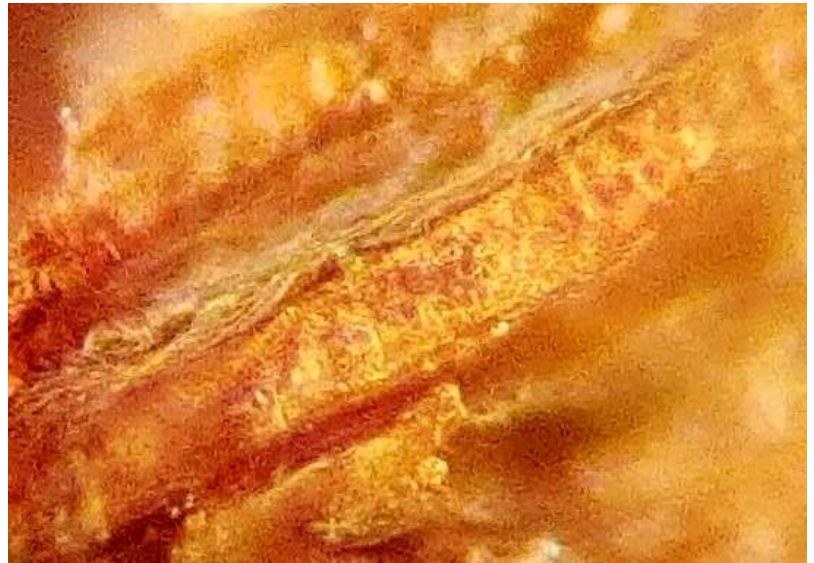

Fig 4d: Tréboul steel, 2-3-rijige houtstraal

Geweldig! Dit is de eerste bepaling van hout uit een Tréboul speer, zegt Stijn, want er is nog nooit een houtsoort van een Tréboul speer bepaald. Es is ook een prima keus, het is veerkrachtig en soepel en breekt niet gauw. Het is nog steeds favoriet voor stelen van tuingereedschap en bijlen en was in het verleden favoriet als steel voor lansen en speren. Uit de samenstelling van het metaal van de Goorse speerpunt kan worden afgeleid dat het net als de Bretonse Tréboul exemplaren en andere bronzen voorwerpen uit dezelfde periode is gewonnen in de Great Orme mijn aan de westkust van Wales, (Engeland). In die mijn is vooral tijdens de midden bronstijd malachiet gewonnen, een groenkleurig kopererts dat in de buurt van de mijn lokaal werd uitgesmolten. Het resulterende koper, dat ook sporen van arseen, lood en nikkel bevatte, werd naar de zuidkust en vervolgens naar diverse overzeese gebieden vervoerd, o.a. naar Bretagne,

Nederland en Denemarken, via een uitgebreid handelsnetwerk. De vorm van de Nederlandse Tréboul speerpunten maakt aannemelijk dat ze via Bretagne naar Nederland zijn gekomen.

En toen kwam er weer een leuke speerpunt langs⁶. Hij is ook 25 cm diep gevonden in een geploegde akker in Benschop en hoewel de punt ontbrak, bleek dat niet alleen het hout van de steel nog in de schacht zat, maar ook de houten pin waarmee de steel was vastgezet (fig. 6), wat uiterst zelden voorkomt. Deze speerpunt is van het algemene type en iets jonger dan de vorige, want aan het hout van de steel kon de ouderdom bepaald worden op

Fig 5: Speerpunt uit Benschop

Fig 6: Benschop, de pin dwars door de schacht

1420-1280 v.Chr. De samenstelling van het metaal met nikkel en arseen maakt het waarschijnlijk dat ook dit koper gewonnen en gesmolten is in de Great Orme mijn in Wales.

Een ander stukje hout van de steel kon microscopisch worden bestudeerd. Het was natuurlijk brokkelig en kronkelig en spleet bovendien gemakkelijk. Het bleek essenhout (*Fraxinus excelsior*) te zijn op

grond van dezelfde eigenschappen als bij de vorige, namelijk een ring met grote voorjaarsvaten en 2 tot 3 cel brede houtstralen in de dwarsdoorsnede (fig. 7). Van de pin waren 2 hele kleine stukjes over van niet meer dan een halve cm dik. Ze werden met de grootste voorzichtigheid behandeld om ze zoveel mogelijk intact te houden. Door een stukje te koken is het gelukt om er coupes van te snijden die met op- en doorvallend licht bekeken konden worden (fig. 8 en 9). Hoewel ook hier de structuur slecht bewaard was gebleven, werd meteen

duidelijk dat de pin van een andere houtsoort was gemaakt dan de steel, want de vaten lagen verspreid door de jaarring (verspreidporig) en er waren 2 tot 5 cel brede houtstralen aanwezig.

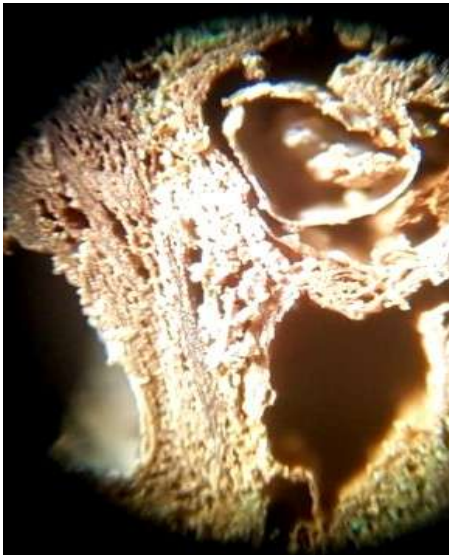

Fig 7: Benschop steel, ringporig en 2-3-rijige houtstralen

Fig 8: Benschop pin, verspreidporig, 3-5-rijige houtstralen

Fig 9: Benschop pin, 4-5-rijige houtstraal

De waargenomen kenmerken werden ingevoerd in de digitale databank Inside Wood en de enige soorten die aan alle kenmerken voldeden waren meidoorn (*Crataegus laevigata*) en wilde appel (*Malus sylvestris*). Het hout van deze soorten is niet te onderscheiden en ze waren beide al aanwezig in de vroege bronstijd. Vooral meidoorn is een goede kandidaat voor een bevestigingspin omdat het hout bijzonder sterk en hard is. In het algemeen wordt aangenomen dat bevestigingspinnen in de bronstijd van organisch materiaal werden gemaakt, maar dat een houten pin nog aanwezig is komt zelden voor en ze zijn nooit eerder gedetermineerd. Dit is de eerste pin waarvan de houtsoort bepaald kon worden en dat is een extra opsteker.

Al die bijzonderheden maken het zo leuk om met dit hout bezig te zijn ondanks de moeilijkheden. En het was vooral weer eens iets anders om me in de bronstijd te verdiepen.

Terwijl ik dit schrijf meldt Stijn een nieuwe speerpunt, wederom een Tréboul (nu uit Noord-Holland) waarvan alleen nog stukjes houtgruis resteren. Altijd spannend, maar waarschijnlijk totaal onmogelijk. We zullen zien wat de toekomst brengt.

Erik van Ommen
IJsvogels

Werk aan de voedselweide

Tekst en foto Sipke Sikkes

De “veteranengroep” van de werkgroep Vriezer Holten heeft op 23 februari het gemaaid gras van de geplande bloemenstrook in de voedselweide in de Vriezer Holten gehooid. In het voorjaar zal deze strook weer worden ingezaaid met een bloemenmengsel om zo weer voedsel te leveren voor dieren, vogels en insecten.

Werkgroep BROM (Bomen Ruimtelijke Ordening en Milieu)

Tekst en foto Tineke van den Berg

Waar eerder in de Kornoelje de naam van Wietske Jonker-ter Veld bij de werkgroep BROM stond, staat al enige tijd mijn naam. Bijna twee jaar geleden overleed Wietske. De samenwerking van IVN Eelde-Paterswolde en IVN Vries (Wietske!) ontstond eind jaren negentig, omdat luchthaven Eelde de baan wilde verlengen ten koste van veel natuur en oude landschapselementen. Uiteindelijk, na vele procedures en zittingen bij onder andere de Raad van State, kwam de baanverlenging in 2013 tot stand.

In de jaren ervoor zaten Wietske, Agaath AB en ik regelmatig bij de directie van de luchthaven om afspraken te maken over de compensatie van natuur en landschapselementen die zouden moeten verdwijnen. Vanaf 2015 is de

ontwikkeling van de natuurcompensatie onderwerp van een jaarlijks overleg van IVN met de luchthaven en de gemeente. Een aantal keren is er een rondgang over het terrein geweest. De foto bij dit artikel is in 2019 gemaakt. Het blijkt dat de grote faunapassage

goed functioneert. Camerabeelden laten diverse dieren zien: vos, steenmarter, kat en zelfs een das! Helaas zijn er nog steeds geen vleermuizen in de aangelegde vleermuiskelder aan de Veenweg aangetroffen. Ook de kelder aan de Bunnerzandweg is nog leeg.

Groningen Airport Eelde zal voor de werkgroep BROM een belangrijk onderwerp blijven in verband met een nieuw luchthavenbesluit en met plannen voor een

groot bedrijventerrein (Bravo). Er staat in het vlekkenplan een loods van 25 à 30 meter bij de ingang aan de Legroweg gepland! Een onderwerp dat ook nog steeds aandacht vraagt is de lichthinder voor vleermuizen vanwege de nieuwbouw van Verslavingszorg Noord Nederland -VNN- in landgoed Oosterbroek (Hoog Hullen) ten oosten van de luchthaven. Kort voor haar overlijden had Wietske, samen met Leo Stockmann en de Vleermuiswerkgroep Drenthe nog een digitaal mediation gesprek met de gemeente. Begin 2022 kon beleidsambtenaar Jaap Nanninga van de gemeente meedelen dat de gemeente vleermuisvriendelijke verlichting heeft aangebracht in de lanen van Oosterbroek en dat VNN waarschijnlijk de fel brandende lampen gaat aanpassen. Nu wacht ons nog het bestemmingsplan Hoog Hullen waarin de vleermuizen een plek moeten krijgen. De aanhouder wint...

Het was lang wachten, maar eind 2022 verscheen het Voorontwerp- Omgevingsvisie Tynaarlo waarin de visie tot 2040 wordt geschetst. Dat betekende veel lezen om op een zinvolle manier te kunnen reageren op ontwikkelingen waar natuur, landschap en milieu in het geding zijn. Alle drie IVN afdelingen die werkzaam zijn in de gemeente Tynaarlo, hebben gereageerd vanuit de eigen omgeving. IVN Vries heeft onder andere de waterberging van de Onlanden, lelieteelt, zonnevelden en de mestvergiftingsinstallatie in Donderen aan de orde gesteld. IVN Eelde-Paterswolde reageerde op bouwen in het beekdal, op een noodzakelijke transitie naar een natuur-inclusieve landbouw in het beekdal van de Runsloot. Het zal wel enige tijd duren voor er een reactie van de gemeente komt.

Er zijn plannen voor herinrichting van de Hoofdweg in Eelde. Dankzij ingezonden stukken in Dorpsklanken -ook door anderen- is afgezien van de kap van zes oude eiken. De gemeente is nog niet met de werkzaamheden begonnen, we hopen op een zorgvuldige inpassing zoals elders in de gemeente ook is gebeurd bij oude beuken. De werkgroep blijft alert op allerlei ontwikkelingen. Gelukkig is vorig jaar de werkgroep versterkt met Jannie Rozema, secretaris adviesraad platteland en kleine kernen Tynaarlo en met Peter Kwast.

Voorkomen dat vogels zich te pletter vliegen? Plak dan raamstickers aan de goede kant

Jean-Pierre Geelen

Stickertjes kunnen voorkomen dat vogels zich doodvliegen tegen ramen, maar alleen wanneer die aan de buitenkant zijn geplakt. Aan de binnenkant hebben zij geen enkel effect, omdat het glas dan zijn reflecterende werking behoudt, waardoor vogels er tegenaan knallen.

Dat blijkt uit onderzoek van de Amerikaanse William & Mary-universiteit in Virginia. De wetenschappers, die hun resultaten publiceerden in het tijdschrift *PeerJ*, kwamen tot hun bevindingen na proeven met 72 zebrovinken.

De onderzoekers lieten de vogels onder gecontroleerde omstandigheden in tunnelachtige volièrtes richting ramen vliegen, die waren beplakt met twee merken raamfolie die in de Verenigde Staten veel worden verkocht. De merken gebruiken verschillende lichtgolven en kleuren om vogels af te schrikken.

Dat effect gaat vrijwel geheel verloren wanneer de stickertjes aan de binnenzijde zijn geplakt.

Werd er aan de buitenzijde gestickerd, dan leidde dat bij beide soorten raamstickertjes tot respectievelijk 40 en 47 procent minder botsingen; de zebrovinken wisten op tijd af te buigen nadat zij het raam opmerkten. Dat is aanzienlijk, maar minder dan fabrikanten zeggen.

Overigens hebben de vinken de experimenten overleefd: een meter voor de ramen waar zij op afvlogen, was een mistnet gespannen om de dieren op te vangen.

In de VS vliegen jaarlijks naar schatting 100 miljoen vogels zich te pletter tegen ramen van wolkenkrabbers en andere hoge gebouwen. De gebouwen belemmeren de vliegroute van (trek)vogels, die vaak ook worden aangetrokken door licht dat er brandt. Raamfolie aan de buitenkant plakken bij wolkenkrabbers gebeurt vaak niet, omdat het voor bewoners te gevaarlijk is en te duur om het te laten doen.

Hoeveel raamslachtoffers er in Nederland vallen, is onbekend, maar volgens Timo Roeke van Vogelbescherming Nederland zal het aantal lager liggen dan in de VS en Azië, waar veel wolkenkrabbers staan. Niettemin is ook hier het probleem reden tot zorg. Hij wijst erop dat het belangrijk is de stickers aan de juiste zijde te plakken.

De Vogelbescherming vestigt voorts de hoop op een nieuw ontwikkelde folie, die uv-licht filtert. Het voordeel is dat het menselijk oog er nauwelijks iets van ziet, maar vogels wel – mits aan de goede zijde van het glas geplakt. Roeke wijst op onderzoek uit Polen (waar naar schatting een miljoen vogels per jaar zich te pletter vliegt) van vorig jaar, waaruit bleek dat aanmerkelijk minder vogels tegen glazen bushokjes mét die folie botsten.

Naar aanleiding van die resultaten wil Roeke met grote Nederlandse aannemers in gesprek om het gebruik van dergelijke folie te stimuleren.

Uit: Volkskrant 15-7-2022

TOLNER

BEELD - GELUID - HUISHOUDELIJKE APPARATUUR

Onze veelzijdige paardenbloem

Door Erna van Elk

Elk voorjaar ben ik blij de paardenbloem weer te zien in de tuin, in de berm en het weiland. Het is een van de gewoonste bloemen in de tuin en vrije natuur. Hij bloeit overal en is onverwoestbaar. De bloeiende bloemen fleuren bovendien het vroege voorjaar met een zonnig element. En ze zijn een

lekkernij, niet alleen voor insecten, ook voor ons. Niks bijzonders, maar uit gezondheidsoogpunt een zeer krachtige plant. Deze bloem maakt je gezond door de mineraalhuishouding van je lichaam te herstellen.

Schoonmaken en de balans herstellen, dat is wat deze plant kan doen. De paardenbloem bevat namelijk veel vitamine A en C, calcium, kalium, silicium en borium. De bitterstoffen in de paardenbloem stimuleren de galproductie en de nieren. De Franse naam pis-en lit (plas in 't bed) verraadt die laatste werking. Hij helpt bij gal-en nierstenen, maar ook bij jicht en reuma.

Mijn kruidenvriendin en ik zijn van plan om op zondag 26 maart een kruidenwandeling te organiseren vanuit mijn huis, Kerspel 32, Vries. Vertrek om 11 uur. Wil je mee? Geef je dan even op via mail sikkesvanelk@hetnet.nl. Iedereen is welkom!

De *bloemknoppen* zijn geschikt om rauw te eten, als chutney, te roerbakken of in te leggen als kappertjes. Het bijzondere van de paardenbloem is dat je alle delen van de plant kunt gebruiken. Traditioneel wordt de bloem in jam en gelei verwerkt. Je kunt thee zetten van de bloemen, de bladeren en de wortel. De *bloem* is mooi als garnering op een salade, snack, taart en gelei en is zelf ook eetbaar. Ik eet elk voorjaar als reiniging één bloem per dag, tien dagen lang. De stengel is giftig, maar als je hem in de lengte doorsnijdt en in zout water legt, gaat de bittere smaak eraf en is dan prima eetbaar. Het *blad* kan fijngesneden gebruikt worden in salades of je kunt het koken als spinazie. De *wortel* is een lekker ingrediënt in de salade of kan droog geroosterd worden om koffie van te zetten. Kortom een doodgewone, maar zeer rijke plant, onze paardenbloem. Een waarschuwing: pluk bij voorkeur paardenbloemen in eigen tuin of gazon om er zeker van te zijn dat ze niet zijn bespoten of beplast.

HAIRCORNER
NEWLOOK

Brinkstraat 7 | Tel.: 0592 - 543587

Coop

altijd dichtbij

Openingstijden

maandag t/m vrijdag	08:00 - 20:00
zaterdag	08:00 - 19:00
zondag	12:00 - 17:00

Coop Koetsier Vries & medewerkers

Oude Asserstraat 2

Samen maak je 't verschil **coop**

Wanderlust, een nieuwe serie schilderijen

Door Kim Merel

Het is nu een jaar geleden dat er hier in de Kornoelje een artikel over mij stond. Dat ik zo lang niets van me liet horen had een reden, of eigenlijk twee: je ziet ze hier samen op de foto. Ik kreeg een prachtig zoontje en ik ben m'n droom werkelijkheid gaan maken: ik schilder weer!

Al jaren werk ik als de freelance 'bioloog die schrijft en illustreert' voor verschillende tijdschriften, zoals Roots magazine, ZoZitDat, Buitenleven en vele andere opdrachtgevers. En ik maak mijn eigen prentenboeken over natuur bij uitgeverij Lemniscaat. Wat een geluk!

Toch heb ik besloten om mijn droom nu nóg meer te gaan leven: om naast deze mooie dingen mijn eigen schilderijen te maken. Op dit moment werk ik vanuit een nieuw atelier, middenin een prachtig natuurgebied! Namelijk in het oude schoolgebouw 'de Rieshoek' in Noordlaren. Daar heb ik nu een gloednieuwe collectie olieverfschilderijen met de titel 'Wanderlust' af. Het zijn landschappen, zoals een uitzicht vanaf een bergtop of dennenbomen in een bos, die je herinneren aan een wandeling waar je je helemaal vrij voelde. Ver weg van alle drukte en ruis, waar je alle rust had en je helemaal jezelf kon zijn.

Volgens mij is dat wat we echt nodig hebben en vooral mogen zijn: onszelf. Je ware zelf, die je van nature bent. Ook als je dan net een beetje anders bent dan de rest. Dat is juist zo ontzettend mooi en maakt echt gelukkig. Ook al zijn we vaak intensief bezig met de status quo: een goede baan, carrière, bezit, en zijn we soms kwijt wat ons hart zegt. Dan is het zo moeilijk om te horen wat we nou eigenlijk zelf ook alweer willen. Écht willen.

Met mijn schilderijen en boeken wil ik je herinneren aan die momenten dat je als vanzelf wist wie je ware zelf ook alweer was. Vrij en avontuurlijk. En ik hoop natuurlijk met deze

WANDERLUST schilderijen iemands huis ook wat mooier te maken...

AUTOBEDRIJF HAZENBERG B.V.

REPARATIE/ONDERHOUD, AIRCOSERVICE,
VERKOOP NIEUW/GEbruikt, TANKSTATION AVIA, WASBOXEN,
PECHHULP/TRANSPORT/BERGING, AUTOSCHADE.

Oude Asserstraat 32, Oude Asserstraat 19, Asserstraat 1

9481 BL Vries

Tel. : (0592) 54 12 12

Fax : (0592) 54 40 56

K.v.K.: 04035343000

www.autobedrijf-hazenberg.nl

info@autobedrijf-hazenberg.nl

Natuurwerkdag 2022

Door Sipke Sikkes

Zaterdag 5 november was weer de nationale natuurwerkdag. Ook in Vries vond deze plaats, georganiseerd door IVN-Vries. Zoals elk jaar werd er gewerkt in en rond het Holtveen. Om 9.30 uur verzamelde zich een groep van ruim 30 enthousiaste deelnemers bij de paardenstal van de familie Jansen bij de ingang van het Holtveen. De

deelnemers werden welkom geheten, het werk werd besproken en uitgezet en het gereedschap uitgedeeld. Men ging in groepjes aan de slag: opslag van bomen knippen en zagen, een poel opschonen, bramenstruiken kortwieken,

waterplanten weghalen enz. Het gereedschap werd beschikbaar gesteld door Staatsbosbeheer en Landschapsbeheer Drenthe.

De groep werd om 10 uur aangevuld met de welpen en hun begeleiders van Scouting Vries. Ook deden een viertal in Het Wapen van Vries gehuisveste Syriërs enthousiast mee. Om 10.45 was er gezamenlijk koffiedrinken en om 12.00 uur een gezamenlijke lunch in de paardenstal. Daar hadden enkele dames de lunch voorbereid: broodjes gesmeerd, soep verwarmd. Een gezellige boel.

Het was prima weer om te werken. De stemming was opperbest en er is enorm veel gedaan. Omdat de waterstand vrij laag was, kon een grote oppervlakte van de oever worden opgeschoond.

Aan het eind van de werkdag, om 14.00 uur, was de aanblik van het Holtveen aanmerkelijk opgeknapt, een mooi gezicht. We keken met een voldaan gevoel terug op een zeer gezellige en geslaagde natuurwerkdag 2022.

Brillen & Contactlenzen

Ook voor:
Verrekijkers en Loepen
(Horloge)Batterijen/Horlogebandjes
Gehoorapparaten

Aangesloten bij NUVO/ANVC
Gratis parkeren voor de deur!

Het voorjaar komt eraan! Oranjetipjes van Jan Westerhof

Activiteitenprogramma 2023

Maart

Dinsdag 14 maart

Algemene ledenvergadering IVN Vries.

Aanvang: 19.30 uur.

Locatie: dorps huis “De Pan” in Vries.

Na de pauze volgt een lezing over “Vogels in de tuin”, door Peter Klomp (KNNV/IVN Assen).

In zijn verhaal passeren een 40 tal vogels de revue in beeld en geluid. Bovendien gaat hij in op het belang van een vogelvriendelijke tuin.

Mei

Dinsdag 9 mei

Lezing: Adders op het Hijkerveld

door Dick van Dorp, Landschapsecoloog en docent op Van Hall Larenstein.

Tijd: 20.00 – 22.00 uur.

Locatie: dorps huis “De Pan” in Vries.

Ooit een adder gezien? Misschien in een flits, of was het een andere slang? Dick van Dorp, vrijwilliger op het Hijkerveld zal u op deze avond nader kennis laten maken met deze bijzondere reptielensoort. Tijdens zijn lezing zal hij ingaan op zijn werkzaamheden in dit natuurgebied. Hij laat ons zien wat je hier zo al tegen kunt komen. Vervolgens gaat hij in op het monitoren van de herpetofauna (reptielen en amfibieën) in dit gebied, om uit te komen bij het

hoofdonderdeel van deze avond: het adderonderzoek. Een interessante lezing door een boeiende verteller.

Juli

Donderdag 27 juli

Rondleiding in het voedselbos te Glimmen.

Tijd: 14.00 – 16.00 uur.

Locatie: Meentweg 2a in Glimmen.

Op de plek waar in 1919 de familie Vroom een boomkwekerij begon verrijst nu ruim 100 jaar later het kennis- en inspiratiecentrum “Voedselbossen Noord – Nederland”. Samen met een bevlogen groep vrijwilligers wordt hier door de initiatiefneemsters voedsel, natuur, inspiratie en een overvloedige opbrengst voor iedereen gecreëerd op basis van ecologische principes. Een voedselbos combineert voedselproductie met natuur en is daardoor een zelfvoorzienend ecosysteem. Mooier kan het niet. Het is een prachtige plek om rondgeleid te worden en te genieten. De kosten zijn € 10 pp, incl. een kopje thee met wat lekkers. Betaling ter plekke.

Opgave (verplicht) vóór 20 juli bij kormulder@kpnmail.nl, of tel. 0592 554139/ 0623948585

September

Zondag 3 september.

Excursie natuurgebied

‘Tusschenwater’

Tijd: 10.00 – 12.00 uur.

Locatie: kruispunt De Dijk en De Knijpe.

Route auto: via Zuidlaren richting De Groeve (N386) Vóór het dorp (ANWB paal 00776) rechtsaf.

Peter van den Berg van Saparoea (IVN Zuidlaren) zal ons laten zien hoe mooi en natuurrijk de oude polder “Tusschenwater” is geworden. Het gebied is ingericht als “wetland”, ofwel als een waterrijk natuurgebied. Vanaf de kades ziet je plassen, rietvelden, slikplaten en ondergelopen bosschages, waar bomen en struiken geleidelijk aan het afsterven zijn. En in een paar jaar tijd is het bovendien een vogelpolder geworden. Goede wandelschoenen en een verrekijker worden aanbevolen.

Dinsdag 26 september.

Lezing: Wespen.

door Sjoert Fleurke, voorzitter
Wespenstichting.

Tijd: 20.00 – 22.00 uur.

Locatie: dorps huis “De Pan” in Vries.

Wespen behoren tot de minst populaire insecten. Het zijn opdringerige spelbrekers die in de zomer barbecues

en terrasjes terroriseren. Ze bouwen nesten op onhandige plekken, ze prikken. Oh ja, en honing maken ze niet. Kortom, we zijn ze liever kwijt dan rijk. Maar is dat wel terecht? Zijn ze alleen maar nutteloos en agressief? In zijn lezing zal Sjoert een genuanceerd geluid laten horen. De wesp speelt bijvoorbeeld een cruciale rol in ons ecosysteem. Ze zijn in werkelijkheid heel vredelievend en bovendien ontzettend fascinerend en interessant. Tenslotte legt hij uit hoe je problemen met wespen diervriendelijk kan oplossen.

November

Dinsdag 14 november

**Lezing: coöperatie ‘Land van Ons’,
Onneresch**

door Chris Stiggelbout en Dorothee Wortelboer.

Tijd: 20.00 - -22.00 uur.

Locatie: dorps huis “De Pan” in Vries.

In de presentatie wordt de cultuurhistorie van de Onneresch van de vroege middeleeuwen tot en met de dag van vandaag belicht: het veranderende landschap, de grondkwaliteit en biodiversiteit.

Sinds 2021 is 25 ha in bezit van de coöperatie en het beheer gericht op biodiversiteit. Daarbij vormt de transitie naar natuurinclusieve landbouw een speerpunt. Hierin is al een verbazend en hoopgevend resultaat behaald.

NB | Voor de lezingen wordt een vrijwillige bijdrage van € 2,- gevraagd. Het adres van Dorpshuis 'De Pan' is Nieuwe Rijksweg 4 in Vries.

Jeugdactiviteiten

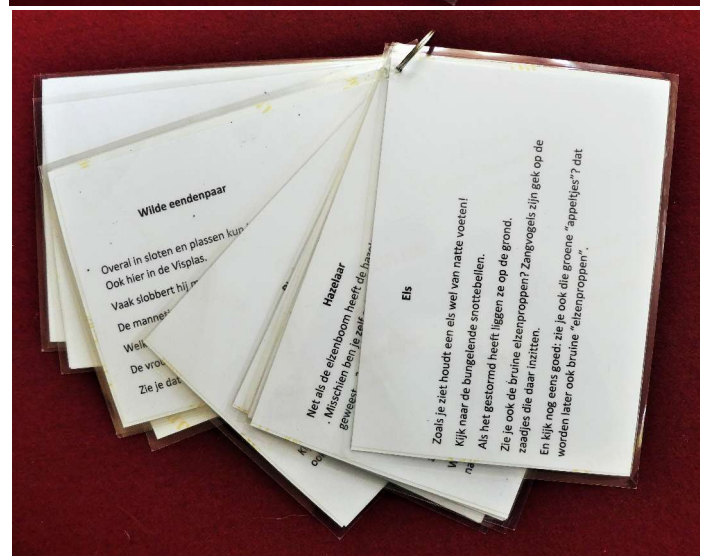
Scholenproject IVN Vries.

Werkmiddagen worden georganiseerd voor de groepen 7 van de twee basisscholen in Vries. De Holtenhoekschool werkt deze middagen in het Holtveen, de Vijversteeschool op de Welterberg (zie ook elders in deze Kornoelje)
Voor informatie rond de basisschool in Yde: paulvanderveur@gmail.com, of www.ivn.nl/vries

Jeugdactiviteiten in Vries en Yde-De Punt

Het is een moeizaam proces om activiteiten voor de jeugd te organiseren, zowel in Vries als in Yde. Vrijwilligers uit beide dorpen hebben onlangs overleg met elkaar gehad en ervaringen uitgewisseld en de problemen en plannen besproken. Het probleem is vooral het aantrekken van vrijwilligers en dan met name jonge mensen. De tijd ontbreekt bij hen omdat ze buitenshuis werken en vaak ook een gezin hebben. Met daarnaast nog hobby's. Ideeën zijn er genoeg, bleek ook weer eens uit een overleg in mijn dorp met een paar jonge mensen in Yde, die wel mee willen werken als ze ruim van tevoren weten wanneer iets gepland is, maar die niet de organisatie op zich willen nemen.

Paul v.d. Veur

In beide dorpen is er contact met scholen om te onderzoeken wat er mogelijk is. En binnenkort weten we daar meer over. Het zou leuk zijn om het project rondom de Visplas in Yde nogmaals te doen. Geschikt voor alle leerlingen. Hierbij werken ze in groepjes, waarbij de oudste de jongste helpt. Aan de hand van een ringbandje met foto's en vragen moeten ze opdrachten uitvoeren en de vragen beantwoorden.

Schoolkinderen actief in het Holtveen

Afgelopen herfst zijn groep 7 van de Holtenhoekschool en groep 7/8 van de Vijversteeschool weer actief geweest in en rond het Holtveen. De activiteiten bestonden uit het bekijken en onderzoeken van de natuur rond het ven en uit het werken aan het onderhoud van het ven. Enkele middagen per jaar komen de leerlingen, begeleid door enkele ouders en leerkrachten, naar het Holtveen. De ene helft van de groep gaat echt aan het werk onder leiding van enkele leden van IVN-Vries. Voornaamste taak is het wegnippen en zagen van jonge berken en vuilbomen rond het ven. Daarbij wordt dan uitgelegd dat dit nodig is om te verhinderen dat het zicht op het ven helemaal verdwijnt. Juist de doorkijkjes geven een prachtig uitzicht op het water.

De andere helft van de groep gaat onder leiding van enkele andere IVN-leden een aantal natuuropdrachten uitvoeren: allerlei zaken in de natuur opzoeken en bekijken. Zo worden de leerlingen een beetje wegwijs gemaakt in de natuur in de eigen omgeving en wordt hen de schoonheid van de natuur getoond. Na afloop ontvangen alle leerlingen een door Maarten Koomen gemaakte houten medaillon als beloning voor hun harde werken.

De kinderen waren afgelopen herfst zeer enthousiast. "Wanneer mogen we weer terugkomen" was hun nadrukkelijke vraag. Dat zal dan zijn in de periode tot 15 maart a.s.

Groepen 7 en 7/8 bedankt !!

Ivon Lodewijks, Teja Jansen, Hans Jansen, Maarten Koomen, Tineke Schat, Sipke Sikkes

Colofon IVN Vries

Bestuur

Voorzitter

(Algemene zaken, PR en ledenwerving)

Peter Kwast

E: p.l.kwast@hotmail.nl

T: 06 1501 7095

Secretaris

Kees Langeveld

Houtwallen 17, 9481 ER Vries

E: secretariaat.ivnvries@gmail.com

T: 0592 543 951

Penningmeester

René Bosch

E: penningmeester@ivnvries.nl

T: 0592 54 26 76

Bankrek.nr: NL19RABO0366 5693 09

Bestuursleden

Sipke Sikkes (plv.voorzitter)

E: sikkesvanelk@hetnet.nl

T: 0592 543497

Redactie Kornoelje

Heim Meijerink

E: hpmeijerink@hetnet.nl

Ina Maring

E: maringvanderveen@gmail.com

Joke Rosier (vormgeving)

E: rosierjoke@gmail.com

T: 06-20245425

Websitebeheerder

Anne Hielke van der Meulen

E: a.h.vd.meulen@gmail.com

T: 0592 315 924

Website

www.ivn.nl/vries

Werkgroepen

1. De Vlindertuin

Wil Folkers

E: alkasa@home.nl

T: 0592 542 732

2. Vogels

Anne Hielke van der Meulen;

E: a.h.vd.meulen@gmail.com

T : 0592 315 924

3. Jeugdactiviteiten

vacature

4. Bomen, ruimtelijke ordening en milieu

Tineke van den Berg

E: van.den.berg@home.nl

5. Steenuilenwerkgroep

Ronand Valstar:

E: kolenval@ziggo.nl

T: 06-20150223

6. Stichting De Vriezer Holten

(v/h De Fledders)

Eelke Riemersma; T: 0592 543 818

E: eelke.riemersma@kpnplanet.nl

Activiteitencommissie

Kor Mulder

E: kormulder@kpnmail.nl

Sipke Sikkes

E: sikkesvanelk@hetnet.nl

Schoolprojecten

De Vijverstee, OBS: Welterberg

De Holtenhoek, CBS: Holtveen

Sipke Sikkes

E: sikkesvanelk@hetnet.nl

Over de hazen op de achterflap

Nee, dit zijn geen foto's van de paashaas. Het is 'slechts' een gewone Haas (*Lepus europaeus*). Liggend achter een hek en wachtend op langslopende vogels kwam deze Haas op mij afgelopen. Vermoedelijk wilde hij gebruik maken van de dam waarop ik lag want hij liep recht op mij af. Pas op een meter of 3 van het hek drong het tot hem door dat er 'iets' niet klopte en maakte hij rechtsomkeert. Gelukkig had ik de foto's toen al gemaakt.

Nog even over de paashaas. Het verhaal van de paashaas zou zijn oorsprong vinden bij de Teutonen: een Germaanse stam die in de laatste eeuw voor Christus van het wereldtoneel verdween. De stam hield er diverse mythes op na, waaronder verhalen omtrent de godin Ostara. Eén van deze verhalen vertelt hoe een klein meisje een gewond vogeltje vond. Ze bad tot Ostara om hulp. De godin kwam toegesneld. Ze zag dat het vogeltje er heel slecht aan toe was en veranderde het in een haas. Aan het meisje vertelde ze dat de haas voortaan één keer per jaar terug zou komen om gekleurde eieren te leggen.

Er bestaan, zo las ik op internet, ook andere verhalen over het ontstaan van de paashaas maar men is het er wel over eens dat de mythe oud is en de oorsprong Germaans is.

Jan Westerhof